

Nytt fra EU-delegasjonen om **Kommunal- og regionalpolitikk**

Innholdsfortegnelse

1. Europeisk konkurranseevnekompass	2
2. Store satsninger fra Kommisjonen – på en rekke områder	4
3. EUs boligpolitikk – hvordan jobber institusjonene?	8
4. Next Generation – hva forteller resultatene?	9
5. Midtveisevaluering av samholdighetspolitikken	10
6. Aktuelle lovsaker for kommunal sektor	13
7. Demografirapport fra EUs forskningssenter	14
8. Interreg er 35 år – hvordan vil framtiden bli?	16
9. Større søkelys på bypolitikk?	17
10. På kalenderen – kommende begivenheter og tidsfrister	18

1. Europeisk konkurranseevnekompass

Den **29. januar** la Kommisjonen fram sitt konkurranseevnekompass. Dette kompasset legger grunnlaget for Kommisjonens arbeid innenfor konkurransepolitikken de neste årene. Tidspunktet for framleggelsen ble utsatt et par uker ettersom Kommisjonspresident von der Leyen startet året med lungebetennelse og innleggelse på sykehuset i Hannover.

Det er flere lyspunkter i den europeiske økonomien og generelt sett har EUs økonomi vært robust etter Covid-pandemien. Det er rekordhøy sysselsetning på hele 75,9 prosent og svært få står utenfor arbeidslivet. Samtidig er det store forskjeller mellom medlemslandene. Flere land har svært sterk økonomisk utvikling slik som Polen, Spania og Portugal.

Derimot er det svak utvikling i enkelte land, slik som Tyskland, som over lengre tid har hatt en svak utvikling med en forventet økonomisk vekst på kun en prosent i 2025. Likevel er arbeidsledigheten selv i Tyskland rekordlav med en AKU-ledighet på 6,2 prosent i februar 2025 (dog i en stigende trend).

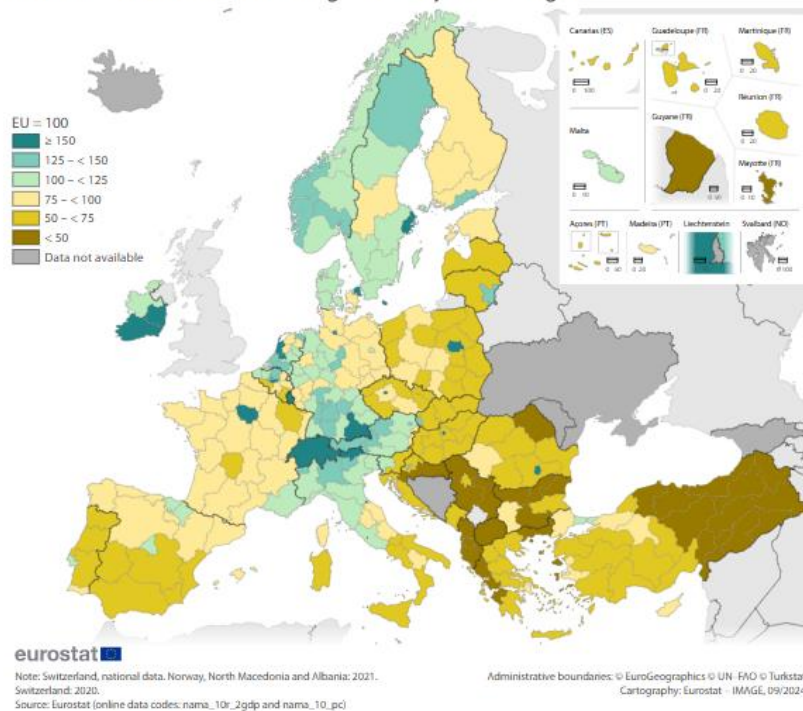
Store utfordringer innenfor enkelt næringer

Selv om den europeiske økonomien langs mange parametere går bra, er det utfordringer. Noen konkrete utfordringer er:

- *Høye energipriser*, spesielt i Sentral-Europa. Det er flere grunner til dette, men i all hovedsak skyldes det manglende fleksibilitet i nettet, manglende installert fornybar energi, men også lagringskapasitet av fornybar energi og fortsatt avhengighet av fossile brensler. Spesielt er EUs energimarked svært sensitiv for svingninger for prisen på naturgass.
- *Energi-intensiv industri generelt og bilindustrien spesielt*, særlig i Tyskland, opplever store utfordringer. Utfordringene er flere, men er til dels grunnet høye energipriser og økende konkurranse fra Kina. Denne trenden observeres også i andre energiintensive sektorer, som stål og aluminium.
- *Den globale utviklingen*. Generelt kan dette oppsummeres som at det blir mer proteksjonisme og mer aktiv næringspolitikk. Proteksjonistiske tiltak har vært økende de siste årene, og dette har eskalert med den nye amerikanske regjeringen som har vært på plass siden 20. januar 2025. EU har tradisjonelt vært forsvarer av, og har tjent på, regelbasert frihandel, både globalt og internt. Regler som skal fremme effektivitet gjennom markedsbasert konkurranse og likebehandling av ulike sektorer, bl.a. gjennom statsstøttebegrensninger, anskaffelsesregler og tiltak mot markedskonsentrasjon, er fundamentet for det indre markedet i EU/EØS. Mye tyder på at denne innretningen av det indre markedet kan tape terreng til fordel for særskilt beskyttelse av enkelte sektorer og verdikjeder og aktiviteter gjennom offentlig støtte og utvikling og bruk av handelspolitiske verktøy.¹
- *Ujevn økonomisk utvikling mellom regioner er en økende utfordring*. Innad i enkelte land opplever enkelte regioner god økonomisk utvikling, mens det er andre regioner som har manglende økonomisk utvikling. Dette gjelder nesten hvert eneste land i EU, hvor Norge skiller seg til dels ut med en jevnere økonomi og BNP per capita mellom regioner. Land som Italia, Tyskland og Spania har store forskjeller mellom regionene. Men det samme kan faktisk også observeres i Finland hvor Helsingfors/Sør-Finland har betydelig høyere BNP per capita.

¹ Europeisk økonomi – status [sommere 2024](#)

GDP per inhabitant in purchasing power standards (PPS), 2022
(index in relation to the EU average = 100, by NUTS 2 regions)

EUs første svar på utfordringen - konkurranseemnekompass

Den 29. januar la Kommisjonen Konkurranseemnekompasset. Dette legger til grunn Kommisjonens arbeid for å styrke europeisk konkurransevne de neste årene. Kompasset påpeker at det finnes ingen enkel løsning på utfordringene for økt europeisk konkurransevne, samarbeid mellom EU og medlemslandene, på et bredt nivå, er nødvendig for å finne felles løsninger.

Draghi-rapportens tredelte tilrådning legges til grunn for kompasset:

1. Redusere innovasjonsgapet mellom EU, USA og Kina
2. felles EU veikart for avkarbonisering og konkurransevne
3. redusere avhengigheter og øke sikkerhet

Kompasset bygger videre på fem horisontale grep som skal styrke konkurransevnen i alle sektorer:

- forenkle det regulatoriske rammeverket,
- bruke stordriftsfordeler i det indre markedet,
- finansiering gjennom Spare- og Investeringsunionen og et re-fokusert EU-budsjett
- fremme kompetanse og kvalitetsjobber,
- bedre koordinering av politikk på EU og nasjonalt nivå.

Foto: Skjermklipp fra Kommissjonens meddelelse om det europeiske konkurranseevnekompasset. Kilde: [EC](#) ©European Union 2025

Kommisjonen legger til grunn at mer midler vil kanaliseres mot styrket konkurranseevne i neste budsjett. Det er der forventet en samling av midler til et såkalt konkurranseevnefond. Dette fondet vil forenkle prosedyrer og redusere antallet fond, slik at det skal bli enklere for europeiske industri å hente ut nødvendig støtte.

Fra et regionalpolitisk perspektiv legges det opp til en modernisering av hvordan midlene brukes. Målet vil fortsatt være å redusere forskjeller mellom regioner i EU, men midlene skal i større grad knyttes opp mot næringspolitikken og styrke konkurranseevnen til EU.

2. Store satsninger fra Kommisjonen – på en rekke områder

Den nye Kommisjonen har startet året sterkt og har i løpet av vinteren lagt fram en rekke store satsninger. Felles er at de er tverrsektorielle og spenner bredt. Disse er konkrete oppfølginger av konkurranseevnekompasset som er omtalt over.

Her en kort oppsummering av noen utvalgte strategier og handlingsplaner som er relevante for Norge:

Clean Industrial Deal og European Affordable Energy Plan

Den **26. februar** la Kommisjonen fram [Clean Industrial Deal](#). Dette veikartet er en direkte oppfølging av Kommissjonspresident Ursula von der Leyens idé fra høsten 2024 under sin «gjenvælgelsestale» til Parlamentet.

Ideen har vært å lage et veikart som skal være et rammeverk for å støtte europeisk industri og fremme avkarbonisering. Totalt er det hele 40 tiltak som på tvers av en rekke politikkområder som skal bidra til å redusere energikostnader og skape etterspørsel. I en geopolitisk usikker situasjon aktualiseres Clean Industrial Deal i enda større grad – hvor målet er å øke motstandsdyktighetene i den europeiske økonomien og reduseres strategiske avhengigheter. Dette spenner bredt i alt fra satsing på sirkulær økonomi til et eget fokus på Union of skills, hvor utdanning bedre skal tilpasses næringenes behov. Frykten er at EU, hvis ikke tiltak iverksettes – står ovenfor en avindustrialisering.

En viktig plan som ble lagt fram samme dag som Clean Industrial Deal, er [European Affordable Energy Plan](#). Denne handlingsplanen skal sikre EU rimelige priser og sikre EUs energisikkerhet. Det er fire pilarer i denne handlingsplanen med underliggende punkter:

Pilar I: Redusere energikostnadene

1. Redusere elektrisitetsregningene for forbrukerne
2. Redusere kostnadene for elektrisitetsprodusentene
3. Sikre rettferdig konkurranse og lavere priser i gassmarkedet
4. Øke energieffektiviteten og redusere energiforbruket

Pilar II: Bygge en genuin energiunion

5. Ferdigstille energiunionen

Pilar III: Sikre nødvendige investeringer

6. Trepартssamarbeid mellom Europakommisjonen, medlemsstatene og Den europeiske investeringsbanken om investeringer for rimelig energi

Pilar IV: Være forberedt på potensielle energikriser

7. Øke forsyningssikkerheten og stabilisere energiprisene
8. Forebygge energipriskriser

I tillegg kan det nevnes at Kommisjonen har kommet med konkrete industrispesifikke tiltak, blant annet en egen handlingsplan for bilindustrien samt en egen plan for stål/aluminiumsindustrien. I mars ble det også en støttepakke for vinindustrien, som viser bredden i EUs arbeid.

Kommisjonspresident von der Leyen under framleggelsen av ReArm EU.
Kilde: Kommisjonen [EC](#) 04/03/2025

ReArm EU

Den 19. mars la Kommisjonen fram [ReArm](#) EU. Denne hvitboken om europeisk forsvarsberedskap mot 2030 er et rammeverk for en rekke tiltak EU vil gjennomføre for å gjenoppbygge EUs forsvarsberedskap. Et sentralt element er å etablere en industriell base for å bygge opp igjen europeisk forsvarsindustri. Det skal utløses om lag 800 milliarder i forsvarsinvestering fram mot 2030 og det legges opp til bedre koordinering på EU nivå.

Det lanseres også en egen rådeforordning som heter «Security Action for Europe» også kjent som SAFE. Denne forordningen sikter mot å mobilisere mer av budsjettet til EU mot forsvarsmål, samt fremme nasjonale forsvarsinvesteringer igjennom lån fra EU – i tillegg økes handlingsrommet medlemslandene har å gå i budsjettunderskudd.

I tillegg et mål om harmoniserte EU standarder i forsvarsindustrien, er det i tillegg enkelte kritiske teknologier som trekkes fram.

Dette er:

1. Luft- og missilforsvar
2. Artillerisystemet
Ammunisjon og missiler
3. Droner
4. Militær mobilitet
5. Cyber og elektronisk krigføring
6. Beskyttelse av kritisk infrastruktur

Positivt for Norge er at vi omtales som et partnerland og omtales særskilt i SAFE forordningen. Dette muliggjør at norske bedrifter kan delta i anbud om militært materiell i EU.

Illustrasjon: Kilde: VoxEurop [A shaken Europe closes ranks to face the Trumpo-Putinist new order](#), Enrico Beruccioli 2025.

EUs beredskapsunionsstrategi

Den **26. mars** la Kommisjonen sin lenge varslede beredskapsunionsstrategi. Strategien er en konkret oppfølging av *Niinistörapporten* som pekte på at EU i mye større grad mot tenke beredskap. Dette inntrykket har helle ikke minsket med Donald Trump som ny president i USA. Gitt at norsk beredskapssamarbeid med EU er utstrakt, er denne nye strategien svært aktuell for mange kommuner og fylkeskommuner.

Det er totalt syv kategorier som omtales i strategien, med hele 30 konkrete tiltak. Noen hovedelementer fra de syv kategoriene er:

1. Bedre felles forståelse av risiko og trusselvurderinger:

Det er viktig å skape en felles forståelse blant medlemsland om trusler. Det ønskes derfor at EU styrker sin egen analyseenheten i EUs utenriktjeneste, samt utvikle et eget felles «*krisedashboard*» som understøtte felles forståelse og beslutninger.

2. Beskytte kritiske samfunnsfunksjoner

Under betegnelsen beskyttelse av kritiske samfunnsfunksjoner er det fra EU en målsetning å beskytte demokrati, indre marked og økonomisk sikkerhet. Målet er som har blitt frontet under det polske formannskapet – tenk sikkerhet i all politikk.

3. Økt beredskap for befolkningen

Lignende som er lansert i Norge, er det tanker om å bedre husholdningsberedskapen. EU vil tilrettelegge for informasjonsdeling og kompetanseutvikling, som skal styrke krise- og katastrofehåndtering.

4. Offentlig-privat samarbeid

EU vil satse på bedre informasjonsdeling med privat sektor, bedre anskaffelsesregimer med tanke på beredskap og dessuten se på muligheter for å avbøte på det forhold at forsikringsselskaper ikke lenger tilbyr dekning på objekter som anses særlig utsatt for klimarelaterte tap og skader. Det skal også vurderes å innføres tids- og situasjonsavgrensede unntaksregler for det ordinære anskaffelsesregelverket.

5. Styrket sivilt-militær samarbeid

EUs egne «artikkel fem», altså Lisboatraktatens artikkel 42,7 og 222 skal operasjonaliseres i større rad. Komplette prosedyrer for operasjoner, og kompetansefordeling skal ligge klart i ev. kriser eller angrep mot EUs medlemsland.

6. Bedre krisehåndteringskoordinering

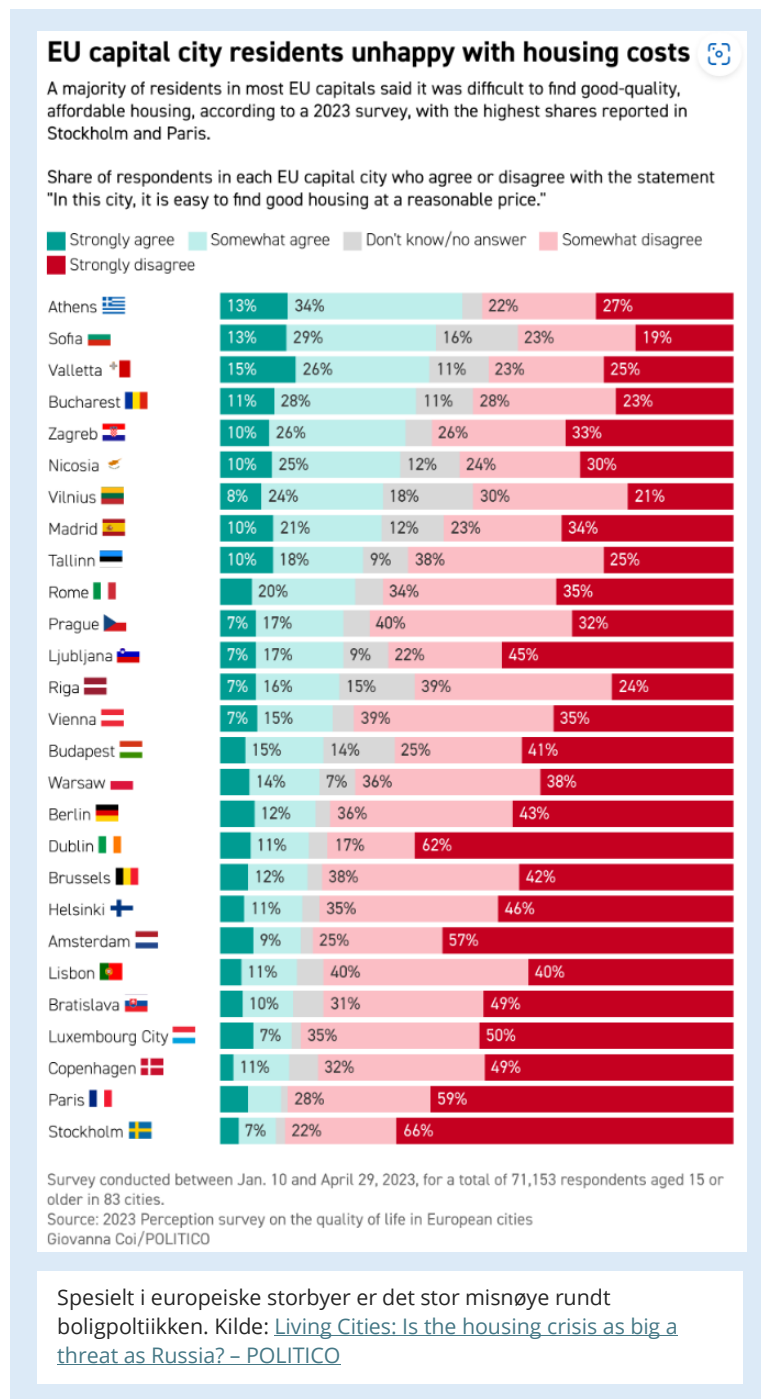
Alle de aktuelle programmene og samarbeidene som går på krisehåndtering skal styrkes. For eksempel RESCEU.

7. Bedret samarbeid med eksterne partnere

Det er ytret et ønske om bedre samarbeid med eksterne partnere, spesielt imot det som betegnes som hybride trusler.

3. EUs boligpolitikk – hvordan jobber institusjonene?

Den **1. desember** startet den første boligkommisæren i EUs historie, danske Dan Jørgensen. Siden den dagen har både parlamentet og Kommisjonen organisert seg for hvordan de skal jobbe med tematikken.

Organisering i Kommisjonen:

I Kommisjonen er det organisert en egen «Task Force» hvor det medlemmer fra en rekke generaldirektorater. Disse personene er lokalisert i generaldirektoratet for energi, men er en selvstendig enhet i generaldirektoratet.

Gruppen ledes av den svært erfarne visegeneraldirektøren Matthew Baldwin, som har lang fartstid med arbeidet fra klimanøytrale og smarte byer.

Organisering i Europaparlamentet:

I Europaparlamentet er det opprettet en egen Spesialkomite, som skal arbeide med å takle boligkrisen. Komiteen ble opprettet den 18. desember 2024 og har et mandat for de neste tolv månedene. Gruppen har 33 medlemmer og ledes av italienske Irene Tingali, som er medlem av sosialistgruppen.

Hva skjer framover?

Ettersom boligpolitikk er et forholdsvis nytt område som Kommisjonen arbeider med, er det en interesse for å sørge for at tiltak som gjennomføres er gode. Dermed lanserte Kommisjonen i samarbeid med parlamentet første innspillsmøte til «[European Affordable Housing Plan](#)», den 24. mars. Dette er første rekken av en

møteserie som skal være råd til selve *European Affordable Housing Plan*.

Selve planen for rimelige boliger er forventet å bli lansert vinteren 2026. Det er dermed et godt tidspunkt å bruke 2025 for norske aktører til å komme med innspill til både Europaparlamentet og Kommisjonen.

Den Europeiske Investeringsbanken har også vært svært aktiv. Det er opprettet en egen [portal for boligpolitikk](#), som viser mulige støtteordninger. I all hovedsak ligger programmene dedikert til støtte for boligpolitikk i programmer Norge ikke har tilgang til.

4. Next Generation – hva forteller resultatene?

Next Generation EU er ikke så kjent i Norge, men er veldig kjent i de fleste av EUs medlemsland. Next Generation EU er en europeisk midlertidig gjenopprettingspakke som ble opprettet for å motvirke de økonomiske og sosiale konsekvensene av Covid-pandemien. Pakken ble lansert i juli 2020 og har en total ramme på €750 milliarder.

Målsetningene i Next Generation EU er:

1. *Støtte økonomisk gjenoppretting*: Sikre en robust økonomisk utvikling etter pandemien.
2. *Grønn og digital transformasjon*: Investere i prosjekter som fremmer miljøvennlig teknologi og digitalisering.
3. *Øke konkurranseevnen og motstandsdyktigheten*: Gjøre europeiske økonomier mer konkurransedyktige og motstandsdyktige mot fremtidige kriser

Når det gjelder fordelingene av midlene i Next Generation EU i forhold til EUs regionalfond (samhørighetsmidlene) er det noen interessante forskjeller:

- *Next Generation EU* er mer fleksibel og fokuserer på nasjonale strategier for gjenoppretting etter pandemien. Midlene går direkte til medlemslandene og er ikke nødvendigvis knyttet til regionale nivåer. Midlene fordeles i henhold til nasjonale gjenopprettingsplaner som medlemslandene utarbeider. I fordelingene av disse midlene er det en tendens at medlemsstatene i liten grad involverer regionalt nivå.
- Regionalfondet har et mer langsiktig perspektiv og er mer spesifikt rettet mot å støtte regional utvikling i form av investeringer i infrastruktur, miljø, og økonomisk utvikling i de minst utviklede regionene. Midlene er fordelt etter et system som tar hensyn til regionens relative utviklingsnivå, og midlene går ofte til prosjekter som setter søkelys på økonomisk utvikling og forbedring av infrastruktur i de svakere regionene.

Hvordan har fordelingen av midler til Next Generation EU gått?

En av de store debattene i EU i dag er hvordan framtidens regionalfond kan hente inspirasjon fra Next Generation EU som har en mer effektiv forvaltningsmodell. Dette er svært upopulært for mange regioner i EU. Svært kort oppsummert frykter de lite deltakelse fra de i hvordan pengene forvaltes og om midlene i det hele tatt blir brukt der de ønsker. Altså at medlemsstatene på nasjonalt nivå skal avgjøre hvor disse midlene brukes.

Ettersom *Next Generation EU* nå er fem år gammelt, begynner også de første resultatene å komme ut. Interessant nok er EUs revisjonsrett svært kritisk, både til kontrollen over pengebruken – men også hvordan midlene brukes. Et eksempel er en rapport fra mars i år, som tar for seg hvordan midlene brukes og kontrolleres i Tsjekkia og Frankrike.

[Rapporten](#) peker på at der hvor landene finner feil bruk av midlene, velger de enten å ikke kreve pengene tilbake eller så beholder de midlene selv. Ifølge revisjonsretten er det stor mangel i hvordan oppfølgingen av midlene er. Studien trekker også noen paralleller til Spania og Italia, hvor det også er store mangler. Blant annet så er det ikke i Spania noen krav til å dokumentere kvaliteten i prosjekter. I Frankrike gjennomføre det ikke revisjonstesting og helle ikke krav til å dokumentere kvaliteten i

prosjekter. En annen rapport peker på at de strukturelle reformene som medlemslandene har lovet for å få midler, for eksempel i arbeidsmarkedet – i all hovedsak ikke er gjennomført.

Disse rapportene er en av flere som peker på noen faktorer som er interessante i framtidens debatt om regionalmidlene og EUs neste langtidsbudsjett:

- *Next Generation EU* fordeler midler fort – men det er svak kontroll. Det virker ikke som om medlemslandene helt vet hva pengene brukes til og i enkelte tilfeller – gjør de ikke hva som er lovet.
- Regionalfondet bruker lang tid på å få ut pengene, men det fremstår som kontrollen er bedre. Midlene involverer også det regionale nivået bedre og er nok bedre stedstilpasset.

Totalen gjør at regionalfondets fordelingsmodell, på mange måter styrkes av de første resultatene fra Next Generation EU. Hurtighet er ikke alt – noen ganger er for eksempel kontroll gull!

5. Midtveisevaluering av samhørighetspolitikken

Den **1. april** la Kommisjonen, ved DG REGIO fram midtveisevalueringen av samhørighetspolitikken for perioden 2021-2027. Evalueringen ble presentert av visepresident Raffaele Fitto – som hadde lovet større endringer i regionalfondet. Det var dermed knyttet store spenninger til midtveisevalueringen.

Med sine 392 milliarder euro i perioden 2021-2027, er samhørighetsmidlene EUs største budsjettpost og hovedfinansieringskilde. Historisk har ikke midtveisevalueringen medført store endringer – men med de store samfunnsforandringene som har skjedd siden oppstarten av programmet i 2022 er det nødvendig med en omstrukturering.

Innledningsvis er det viktig å påpeke at forslagene til endring av programområder er frivillig for medlemslandene, som må avgjøre eventuelle omprioriteringer i samråd med berørte regioner. Utbetalingsraten er noenlunde lik for dette programmet som i perioden 2014-2020 (nåværende tidsperiode slutter to år etter og ikke tre år etter som i forrige programperiode). Samtidig er det store midler i strukturfondene som er tilgjengelig og dette er en fleksibilitet som Kommisjonen ønsker å bruke gitt de enorme geopolitiske forandringene som har skjedd siden 2022.

Endringene som foreslås er bedre tilpasset von der Leyen Kommisjonen 2.0 prioriteringer i perioden 2024-2029. Dette gjelder økt fokus på konkurransekraft, forsvar, sikkerhet og gjøre EU klar for framtidige kriser.

Nye prioriterte områder

Økt fokus på konkurransekraft:

Kommisjonen foreslår å øke midler som kan gå til Strategic Technologies for Europe Platform (STEP) relevante næringer. Det er et forslag om at dagens sperre på 20% av totale midler fra regionalfonder skal fjernes.

Det foreslås at midlene istedenfor å kun investeres i små og mellomstore bedrifter kan åpnes for større bedrifter innenfor enkelt næringer som:

- STEP relevante næringer
- Felles forsvarsprosjekter
- Industrielle kapasitet som skal øke «defence capabilities»
 - Energiintensive næringer som har behov for avkarbonisering

- Sette søkelys på støtte til bedrifter som kan støtte klimaresiliens

Videre foreslås det å flytte midler fra regionalfondet til Invest EU.

Midler til forsvar og sikkerhet

- Medlemslandene, regionale og lokale styresmakter står fritt til å flytte penger til forsvarsinvesteringer. Samtidig som det foreslås å lage to nye mål:
 - Midler kan flyttes til å støtte bedrifter i forsvarssektoren til å bygge opp deres kapasitet.
 - Allokere midler til såkalt «dual use» prosjekter for militær mobilitet.
- Igjenom ESF+ programmet er det mulig å flytte midler til å støtte fagutdanning som er relevante for forsvarssektoren da det er forventet et stort behov for kompetanse i denne sektoren framover.

Mer midler til rimelige boliger:

- Medlemslandene står fritt til å flytte penger til å støtte boligformål. Kommisjonen oppfordrer medlemslandene til å doble investeringene mot boligformål.
- Kommisjonen oppfordrer også medlemslandene til å kvitte seg med administrative barrierer for boligbygging og korte ned ventetiden for godkjenning av nye prosjekter.

Midler til vannresistens/vannforvaltning:

- Det oppføres et nytt mål om vannresistens, som både går på bedre bruk av vann – men også å bedre vannkvaliteten. Her står også medlemslandene fritt til å allokere midler.
- Konkret peker Kommisjonen på at dette er midler som gis for å støtte landene i å nå målene i det reviderte avløpsdirektivet.

Fokus på energiomstilling

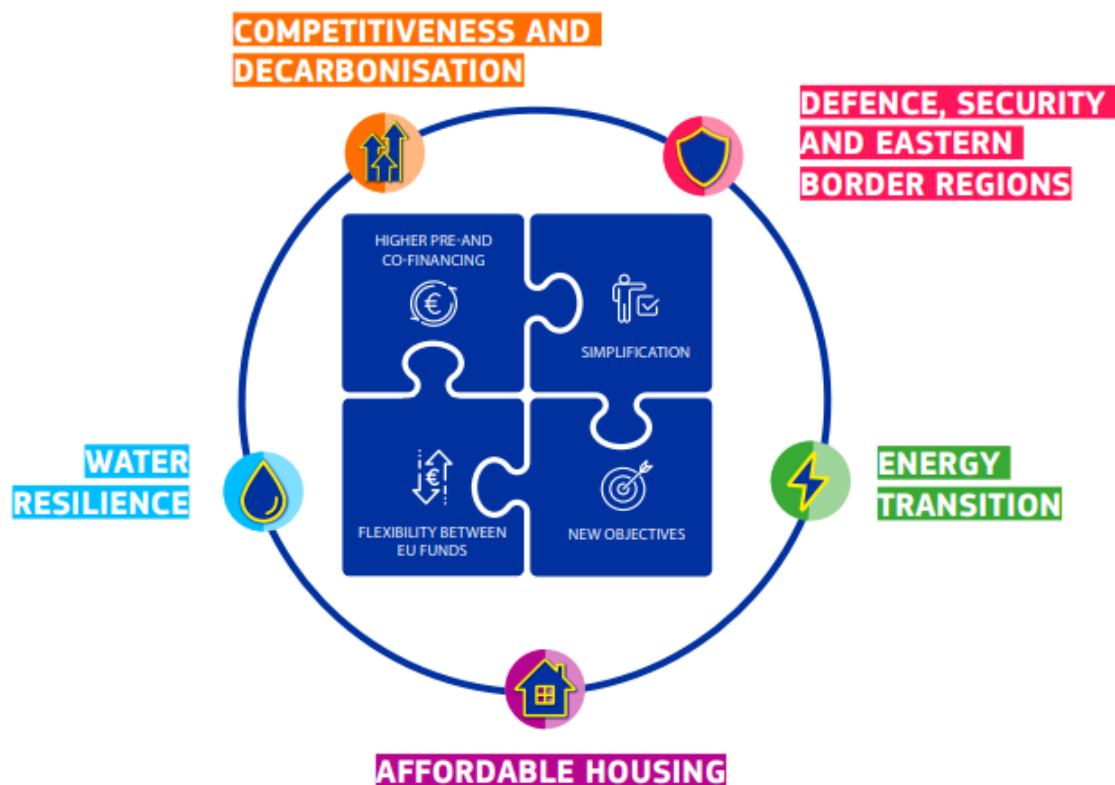
- Listen over teknologier som kan få støtte utvides. Mer midler vil kunne gis til større bedrifter og flere energiintensive industrier.
- Blant annet kan støtte til ladeinfrastruktur nå inkluderes i nye prosjekter.

Mer midler til østlige regioner som er påvirket av sanksjonene mot Russland

- Dette punktet har vært viktig for flere land som har grenseregioner mot Russland. Spesielt Finland har vært opptatt av at mer midler kan gå til deres østlige regioner.
- Co-finansieringsraten økes til 100 prosent og investeringer kan pre-allokeres. Dog ligger det inne et krav her om at land som både har nasjonale og regionale programmer, ikke kan overføre midler i regionalfondet.
- Et annet krav er at 15 prosent av midlene som overføres må minst brukes på de nye programene som kommer i midtveiseevalueringen.

Gi alle muligheten til «retten å bli der du er født»

- Dette er en ganske bred mulighet for allokering av midler. Under denne kategorien gis det mulighet til å både øke støtten til byområder og rurale områder. Spesielt pekes det på at mer midler kan legges til EUs urbane agenda.

Skjermklipp fra Kommissjonens melding om midtveisevaluering av samhørighetsmidlene. Kilde: [Factsheet A modernised cohesion policy](#) © European Union, 2025

Reformer og administrativ kapasitet:

Kommisjonen peker på at noe av problemet med programmet til nå har vært manglende administrativ kapasitet. Regioner og medlemsland kan dedikere penger til selvstendige reformer som løser disse problemene, gitt at det ikke medfører økte utgifter på lengre sikt.

Det kommer også en rekke tekniske endringer for å få til en raskere utbetaling av midler. Blant annet oppfordres det at programmer bruker *Simplified Cost Options*. Det vil også være mulig øke pre-finansieringen av prosjekter fra fem prosent til 15 prosent.

Videre framdrift:

Kommisjonen ser for seg at de neste månedene vil gå med til å forankre endringene i samhørighetsmidlene. Under er en indikasjon på planlagt tidsplan, hvor endringer vil tre i full kraft fra januar 2026.

FROM PROPOSAL TO IMPLEMENTATION

Skjermklipp fra Kommissjonens melding om midtveisevaluering. Kilde: [Factsheet A modernised cohesion policy](#)© European Union, 2025

Det er verdt å bemerke seg de store endringene som nå kommer i samhørighetspolitikken og hvordan Kommisjonen prøver å tilpasse midlene til den nye geopolitiske virkeligheten. Visepresident Fitto påpekte på pressekonferansen den første april at «*verdenshistorien skrives hver dag og vi må øke fleksibiliteten i programmet for å tilpasse oss dette*».

Det legges opp til svært stor fleksibilitet til hvordan landene bruker midlene, ift. hva som er normalen. Dette vil også bety store forskjeller i hvordan medlemslandene vil bruke midlene. Land som Polen, Finland, Litauen, Latvia og Estland vil mest sannsynlig flytte penger til forsvarsformål – mens land i Sør-Europa vil prioritere helt annerledes slik som vannforvaltning.

6. Aktuelle lovsaker for kommunal sektor

Den nye Kommisjonen som startet den 1. desember 2024 har, som omtalt, vært aktive på en rekke områder. Derimot er det hittil ikke vedtatt mye ny lovgivning som fremstår som svært aktuell for kommunal sektor. Derimot inneholder enkelte av strategiene tiltak som kan ha betydning for betydning for kommuner. Noen utvalgt og interessante tiltak er:

Hurtigsporsbehandling som en del av avkarboniseringsstrategi

I den tidligere omtalte Clean Industrial Deal legges det opp til at Kommisjonen i løpet av 2025 vil publisere en industriell avkarboniserings strategi. Et viktig ledd i denne vil være såkalt hurtigsporsbehandling av ny eller viktig industri. Lignende elementer og omtale er blant annet brukt i Critical Raw Materials Act og Net Zero Industry Act.

Ettersom denne avkarboniseringsstrategien fortsatt ikke er lagt fram, er det uklart eksakt hva betydningen vil være for plan- og bygningsloven.

Hurtigsporsbehandling for fornybar energi og lagringskapasitet

I European Affordable Energy Plan kommer det fram at det vil bli lagt fram et mål om å redusere saksbehandlingstid for fornybar energi og lagringskapasitet. Slik som større batteriparker, som lagrer sol eller vind i overskuddsperioder. Det er uklart eksakt hva som vil komme i en slik rettsakt, men det er viktig å følge med framover hva Kommisjonen vil foreslå. Lignende lovgivning finnes blant annet i fornybardirektivet 2023.

Vannforvaltningsplaner?

Et annet tema som er høyt på Kommisjonens agenda er «vannforvaltningsstrategi», eller det som omtales som en «European Water Resilience Strategy». Grunnen til at Kommisjonen ønsker å ta tak i dette er mangefasettert. Det er dårlig vannkvalitet i EU, kun 37 prosent av ferskvannet har god økologisk status – mens kun 29 prosent har god kjemisk status. Samtidig er det enkelte land som opplever vannmangel, samtidig som vann ikke brukes klokt. For eksempel brukes vann i industri og jordbruket i store mengder.

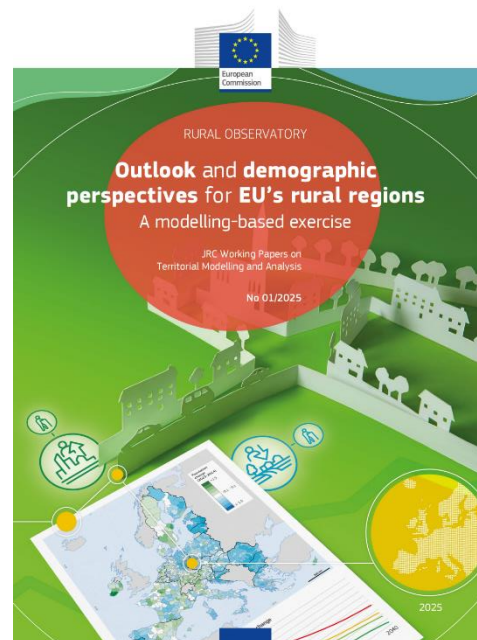
Det er forventet at Kommisjonen vil komme med en vannforvaltningsstrategi vinteren 2026.

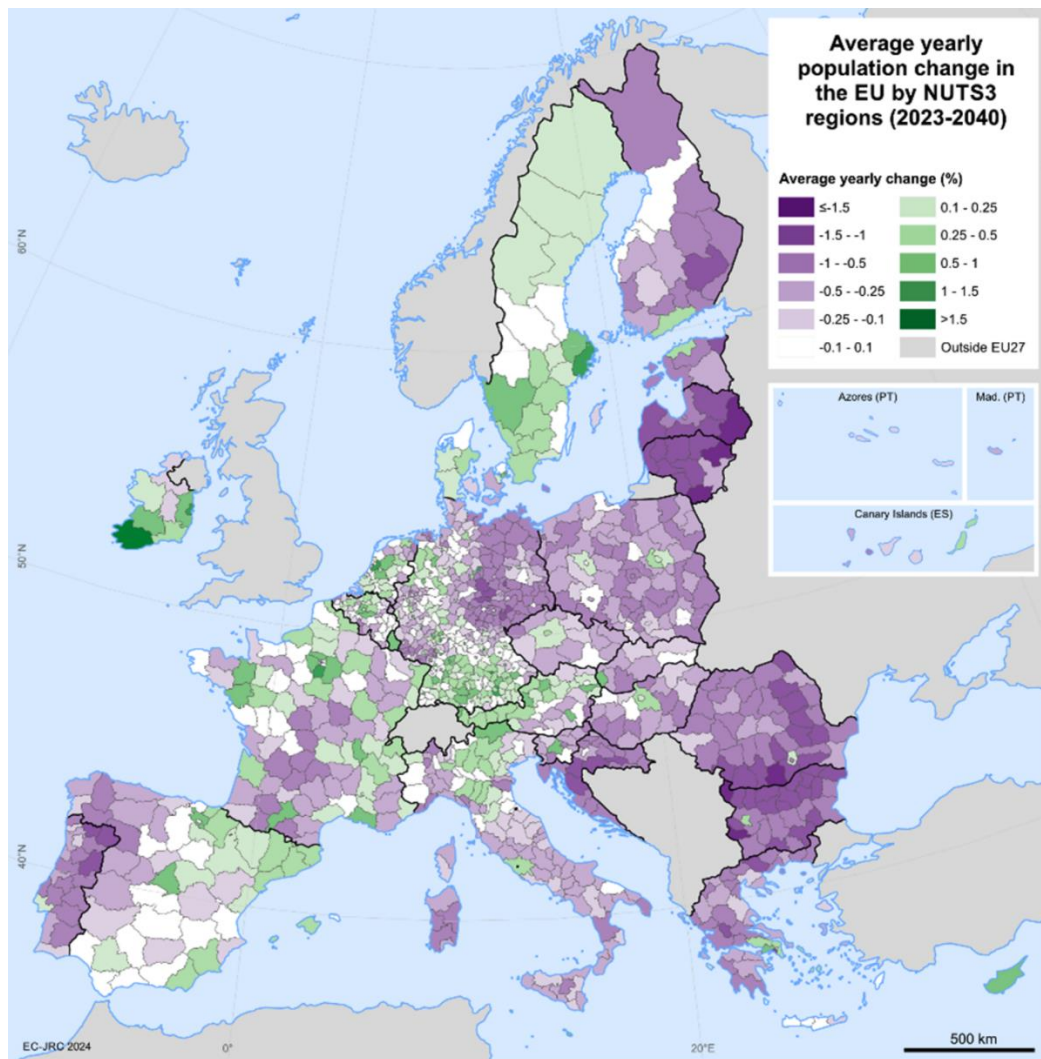
7. Demografirapport fra EUs forskningssenter

EUs forskningssenter publiserte i februar en større rapport som tar for seg EUs demografiske utvikling og framtidige trender. Studien ser på historisk utvikling fra 2000 til 2022, med en videre analyse av hva framtidige trender vil være fram mot 2040 (NUTS 3 nivå).

EUs regioner står ovenfor store demografiske utfordringer de neste årene:

- Økonomiske mulighet trekker flere til urbane og nærliggende regioner. Disse områdene vil oppleve stor befolkningsøkning – spesielt av personer i arbeidsfør alder.
- Gitt at det vil være en økning av unge i arbeidsfør alder vil BNP i disse områdene øke. I motsetning til urbane områder vil distriktsområder med lang avstand til tettsteder av viss størrelse oppleve en sterk økning av eldre.
- Endringen i befolkningssammensetning vil ha en sterk effekt på økonomisk produktivitet, men også øke etterspørsler etter helsetjenester.
- Det er kanskje verdt å legge merke til at Sverige er blant få land som skiller seg ut – hvor distriktsområder ikke vil oppleve en stor befolkningsnedgang
- Rapporten slår også fast at god økonomi en distriktsregion – ikke har betydning for om de klarer å holde på unge. Nærheten til et større urbant område har en mye større effekt enn det.

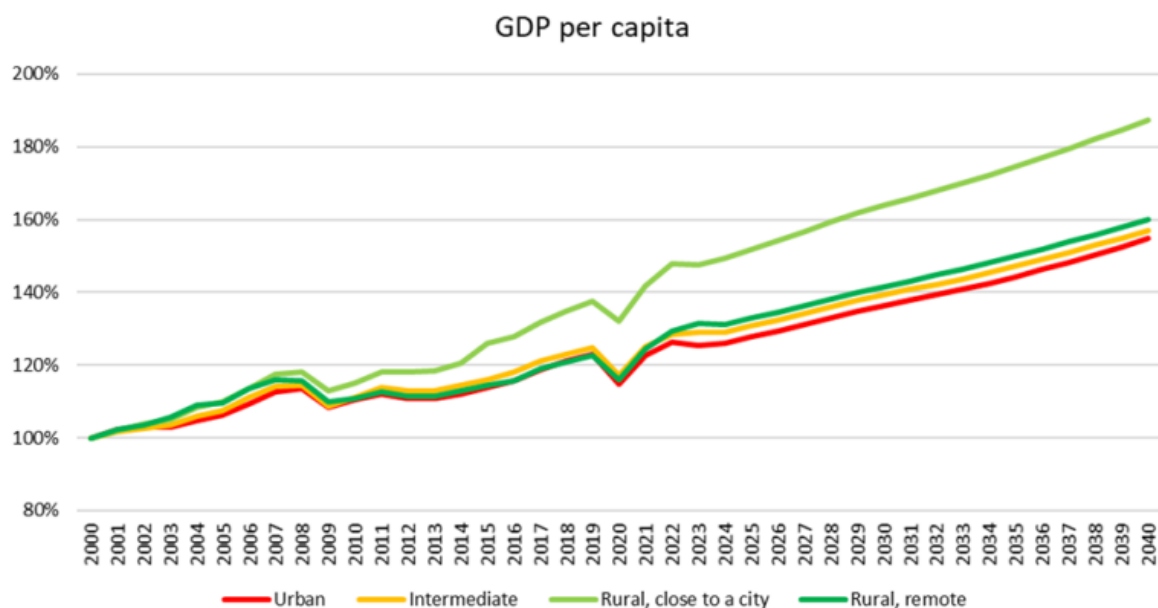
Gjennomsnittlig årlig befolkningsendring etter territoriale enheter på NUTS 3-nivå.

Kilde: [Outlook and demographic perspectives for EU's rural regions. A modelling-based exercise](#), European Commission, JRC elaboration© European Union, 2025

Hva foreslår rapporten?

- Rapporten foreslår i det store og hele at flere regioner må begynne å tilpasse seg til en ny virkelighet. Både det å få personer til å stå lengre i arbeid, men også å forberede helsetjenester mot økt etterspørsel.
- Avslutningsvis konkluderer rapporten med at rurale regioner i større grad bør forsøke å tilpasse seg en ny virkelighet.
- En «stor økonomisk oppside» for distriktsområder kan være å fokusere på sølvøkonomien og øke innsatsen innenfor velferdsinnovasjon. De regionene som gjør dette ordentlig, kan bli «laboratorier» som i framtiden vil kunne være ledende innenfor denne sektoren og vil kunne eksportere helsetjenester til andre regioner.
 - *Remote rural regions can potentially become laboratories for adaptation strategies which will eventually share with urban regions the best practices and their expertise in service provision to an ageing population. Nevertheless, those regions are often characterized by lower economic diversification and limited access to services, which should be guaranteed*

Figure 4. Projections of gross domestic product (GDP) per capita growth indexed to base year 2000. The vertical grey line indicates the beginning of the projection period.

Figur 4. Estimering av veksten i bruttonasjonalprodukt (BNP) per innbygger indeksert til basisåret 2000. Kilde: [Outlook and demographic perspectives for EU's rural regions. A modelling-based exercise](#), European Commission, JRC elaboration© European Union, 2025

8. Interreg er 35 år – hvordan vil framtiden bli?

Interreg er 35 år og ble feiret med Interreg GO! konferansen.

Konferansen ble holdt i Gorica i Italia og Nova Gorizia i Slovenia som er europeisk kulturhovedstad i 2025. De to byene ligger på hver sin side av grensen mellom Italia og Slovenia. Byene er kjent for sitt gode samarbeid på tvers av landegrensene, og de deler en kulturell arv som er tett knyttet sammen. De har blant annet et felles universitet og arrangere flere kulturelle festivaler sammen.

Grensen mellom de to byene er blitt mer flytende etter at Slovenia ble medlem av EU, og det er lett å krysse grensen mellom Nova Gorica og Gorizia. Dette gjør de to byene til et glimrende eksempel på hvordan EU bygger ned grenser og skaper økte muligheter for næringsliv og kulturelle aktiviteter.

Det er forventet at regionalpolitikken i EU vil få store kutt i neste periode. Mer vil måtte dedikeres til konkurranseemne og forsvar. Samtidig er det mye som tyder på at Interreg er en suksess. I motsetning til strukturfondene hentes det mye penger ut av Interreg programmene, og det meste er allerede allokert til dedikerte prosjekter. Samtidig er Interregs målsetning om å bryte ned EUs interne grenser og øke samhandling, et viktig ledd i å få det indre markedet til å fungere bedre. Et generelt inntrykk fra konferansen er dermed at Interreg nok fortsatt vil finnes i neste programperiode.

Derimot er det store forventninger om endringer i innretning av programmet. Det vil være mål å kutte administrasjon og gi søkere raskere/enklere tilgang til midler. Prioriteringene vil også endres, for eksempel er det å forvente at beredskap vil bli enda viktigere i programmene.

Eksekutiv visepresident Raffaele Fitto under Interreg GO! konferansen i Gorizia. Foto: DG REGIO

9. Større søkelys på bypolitikk?

I oppdragsbrevet til kommisær Raffaele Fitto er det et klart oppdrag om at han skal utvikle en ny strategi for urbane områder. Ifølge [oppdragsbrevet](#) skal Fitto lage en ambisiøs politisk agenda for byer. Denne agendaen skal ha en klar visjon for byers rolle i EUs regionalpolitikk, samt adressere temaene boligpolitikk, klima, digitalisering og sosial inkludering.

Under møtet for embetsgruppen for bypolitikk i Bydgoszcz i Polen i mars delte DG REGIO litt om arbeidet som foregår for en slik urban strategi. Det er gjennomført møter med representanter og regjeringene i hvert eneste medlemsland i EU. Kommisjonen vil bruke store deler av 2025 til å lytte til innspill før strategien lages.

Derimot er det mye som tyder på en tredelt agenda:

1. Hvordan øke EUs konkurransekraft igjennom byer?
2. Hvordan adressere levekårsutfordringer?
3. Hvordan jobbe videre med klimaforandringer, klimatilpasning og mobilitet?

En refleksjon som Kommisjonen har gjort seg er at det for mange programmer som adresserer byene. Totalt regner de med at rundt 50 programmer dekker byer, noe som gjør det til en stor og vanskelig jungel av tilbud for byene. Dette vil måtte adresseres – for å forenkle, men også for å bruke midlene bedre.

Gitt at Kommisjonen bruker 2025 som en periode for innspill, er det gode muligheter for norske aktører å komme med innspill. Kommisjonen har også uttrykt et ønske om å bedre forstå hvordan deres lovgivning påvirker på lokalt og regionalt nivå.

10. På kalenderen – kommende begivenheter og tidsfrister

Det tas forbehold om endringer.

Når	Hva	Hvor
25.04.2025	Eurocities Academy: Local Action for Sustainable Development - info session	webinar
5.-8.05.2025	EP plenums sesjon	
08.-10.05.2025	European Congress on Rural Renewal and Development	Poznan
12.-13.05.2025	REGI Ordinary meeting	Brussels
13.-15.05.2025	Building renovation: Challenges and solutions" Conference	Poznan
20.-22.05.2025	Interreg Baltic Sea Region Programme Conference 2025	Tampere
14-15.05.2025	CoR plenums sesjon, agenda	Brussels
7.-10.06.2025	EP plenums sesjon	
16.-19.06.2025	EP plenums sesjon	
17.-19.06.2025	Cities Forum 2025 – vil bli holdt i Krakow!	Krakow
25.06.2025	REGI Ordinary meeting	Brussels
25.- 26.06.2025	REGI Ordinary meeting	
02.-03.07.2025	CoR plenums sesjon,	Brussels
15.07. 2025	REGI Ordinary meeting	
Forkortelser: CAFA/CFFA - Commission for Financial and Administrative Affairs of the CoR CEPLI – European Confederation of Local Intermediate Authorities CEMR – Council of European Municipalities and Regions (CEMR) CIVEX – Commission for Citizenship, Governance, Institutional and External Affairs of the CoR CoR – European Committee of the Regions, Europeiske Regionkomiteen; kalender 2025 COTER – Commission for Territorial Cohesion Policy and EU Budget of the CoR DG – Director General tilsvarende ekspedisjonssjef EC – European Commission, Europakommisjonen EESC – European Economic and Social Committee EP – European Parliament, Europaparlamentet, kalender 2025 , 2026 EUSBSR – EU Strategy for the Baltic Sea Region ESPON – European Territorial Observatory Network NTCCP – National Territorial Cohesion Contact Points REGI – Europaparlamentets komité for regionalutvikling og samholdspolitikk, kalender 2025 REGIO – Directorate-General for Regional and Urban Policy, EC Rådet – Council of the EU, Rådet for den europeiske union UIA – Urban Innovative Actions Initiative		

Ta kontakt! Vi hører gjerne fra deg [HER](#)